

UDC (UO‘K, УДК): 81.243:811.581

KOREYS TILINI O‘QITISHDA O‘QISH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDAGI FILOLOGIK JIHATLAR²⁸

Kamarova Maftuna Umar qizi

Doktorant (PhD)

Samarqand davlat chet tillar instituti,

Samarqand, O‘zbekiston

mku198789@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7434-5023

ANNOTATSIYA	KALIT SO‘ZLAR
Ushbu maqolada koreys tilini o‘qitish jarayonida o‘qish kompetensiyasining filologik jihatlari chuqur tahlil qilingan. O‘qish kompetensiyasi nafaqat texnik jihatdan to‘g‘ri va tez o‘qish malakasini, balki matn mazmunini anglash, undagi lingvokulturologik birliklarni talqin qilish hamda turli kommunikativ vaziyatlarda to‘g‘ri qo‘llay bilish ko‘nikmalarini ham o‘z ichiga olishi ta’kidlangan. Shuningdek, koreys tilini o‘rganayotgan o‘zbek talabalarida Hanja (한자어) kelib chiqishli leksik birliklarni o‘zlashtirishdagi qiyinchiliklar, idiomatik ifodalar va onomatopoeik vositalarni anglashdagi murakkabliklar, matnning kompozitsion va struktural xususiyatlarini tushunishdagi muammolar aniqlangan. Maqolada, xususan, turli janrlardagi matnlarni filologik nuqtai nazardan semantik, kontekstual va lingvokulturologik jihatdan tahlil qilish zarurligi ilmiy asoslab berilgan. Bunday yondashuv o‘quvchilarda nafaqat matnni so‘zma-so‘z tushunish, balki uning ortidagi madaniy, tarixiy va ijtimoiy konnotatsiyalarni ham anglab yetish malakasini shakllantiradi. Shu bilan birga, koreys tilidagi autentik matnlar ustida ishlash orqali talabalarda matnni tanqidiy o‘qish, asosiy g‘oyani ajratib olish, turli ma’no qatlamlarini qiyoslash hamda ularni o‘zbek tilidagi nutqiy vaziyatlarga moslashtirish ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkinligi ko‘rsatib o‘tilgan. Natijada, maqola koreys tilini xorijiy til sifatida o‘qitishda filologik yondashuvning ahamiyatini yoritib beradi va bu jarayonda lingvokulturologik omillarni hisobga olish zarur ekanini asoslaydi.	O‘qish kompetensiyasi, koreys tili, filologik yondashuv, lingvokulturologik birliklar, matn tahlili, hanja, idiomatik iboralar, onomatopoeik vositalar. Received: June 24, 2025 Accepted: July 30, 2025 Available online: September 3, 2025

²⁸**For citation (Iqtibos keltirish uchun, для цитирования):**

Kamarova M. Koreys tilini o‘qitishda o‘qish kompetensiyasini rivojlantirishdagi filologik jihatlar. // Komparativistika (Comparative Studies). — 2025. — Vol.2, № 3(7) — B. 410-420.

PHILOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING READING COMPETENCE IN TEACHING THE KOREAN LANGUAGE

Kamarova Maftuna Umar qizi

PhD Student

Samarkand State Institute of Foreign Languages

Samarkand, Uzbekistan

mku198789@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7434-5023

ABSTRACT

This article provides a detailed analysis of the philological aspects of reading competence in the process of teaching Korean. It is emphasized that reading competence encompasses not only the technical ability to read correctly and fluently but also the comprehension of textual meaning, the interpretation of linguo-cultural units, and the ability to appropriately apply them in various communicative contexts. Furthermore, the study identifies difficulties faced by Uzbek learners of Korean, particularly in mastering Sino-Korean lexical items (한자어), idiomatic expressions, onomatopoeic devices, as well as understanding the compositional and structural features of texts. The article substantiates the necessity of philological analysis of texts of different genres from semantic, contextual, and linguo-cultural perspectives. Such an approach fosters in learners the ability not only to understand texts literally but also to grasp the cultural, historical, and social connotations embedded within them. In addition, working with authentic Korean texts helps students develop critical reading skills, extract the main idea, compare various layers of meaning, and adapt them to Uzbek communicative contexts. As a result, the article highlights the significance of a philological approach in teaching Korean as a foreign language and justifies the need to take linguo-cultural factors into account in this process.

KEY WORDS

Reading competence, Korean language, philological approach, linguocultural units, text analysis, Hanja, idiomatic expressions, onomatopoeic devices.

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ КОМПЕТЕНЦИИ ЧТЕНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ КОРЕЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Камарова Мафтуна Умар кизи

Докторант (PhD)

Самаркандский государственный

институт иностранных языков,

Самарканд, Узбекистан

mku198789@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7434-5023

АННОТАЦИЯ	КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА
В данной статье подробно анализируются филологические аспекты формирования компетенции чтения в процессе преподавания корейского языка. Подчеркивается, что компетенция чтения включает не только техническое умение правильно и быстро читать, но и понимание содержания текста, интерпретацию лингвокультурологических единиц, а также умение адекватно применять их в различных коммуникативных ситуациях. Кроме того, выявлены трудности у узбекских студентов, изучающих корейский язык, связанные с усвоением лексических единиц китайского происхождения (한자어), идиоматических выражений, звукоподражательных средств и особенностей композиционной и структурной организации текста. В статье научно обоснована необходимость филологического анализа текстов различных жанров с семантической, контекстуальной и лингвокультурологической точек зрения. Такой подход формирует у обучающихся умение не только понимать текст буквально, но и осознавать культурные, исторические и социальные коннотации, скрытые за ним. Кроме того, работа с аутентичными текстами на корейском языке способствует развитию навыков критического чтения, выделения основной идеи, сопоставления различных смысловых пластов и адаптации их к узбекским речевым ситуациям. В результате статья раскрывает значение филологического подхода в обучении корейскому языку как иностранному и обосновывает необходимость учета лингвокультурологических факторов в этом процессе.	Компетенция чтения, корейский язык, филологический подход, лингвокультурологические единицы, анализ текста, ханча, идиоматические выражения, ономатопоэтические средства.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni puxta egallash nafaqat kasbiy muvaffaqiyat, balki shaxsning intellektual va madaniy salohiyatini yuksaltirish omillaridan biri hisoblanadi (Xasanov, 2017, 22). O'zbekistonda so'nggi yillarda koreys tiliga bo'lgan qiziqish sezilarli darajada ortib bormoqda. Buning sabablari qator omillar bilan izohlanadi: O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasida iqtisodiy, madaniy va ta'limiy hamkorlikning kuchayishi, koreys kompaniyalari faoliyatining kengayishi, shuningdek, koreys tili va madaniyatini o'rganishga bo'lgan yoshlarning ehtiyoji ortib borayotgani shular jumlasidandir (김진우, 2018, 56; 이정민, 2019, 74).

Xorijiy tilni o'zlashtirish jarayonida *o'qish kompetensiyasi* alohida ahamiyatga ega. Chunki o'qish chet tilni o'rganishda asosiy ko'nikmalardan biri bo'lib, matn orqali lug'aviy boylikni kengaytirish, grammatik bilimlarni mustahkamlash va eng muhimi, lingvokulturologik birliklarni anglash imkonini beradi (Abdullayeva, 2019, 43; Karimov, 2015, 38). O'qish kompetensiyasi faqatgina so'z va gaplarni o'qib tushunishdan iborat emas, balki matnning mazmun-mohiyatini tahlil qilish, muallif fikrini anglash, tilning semantik va pragmatik qatlamlarini idrok etish, shuningdek, kommunikativ vaziyatlarda o'rinli qo'llashni ham qamrab oladi (Yo'ldashev, 2016, 51; Cho & Krashen, 2020, 97).

O'qish kompetensiyasining filologik jihatlari ayniqsa muhimdir. Matnni o'qish jarayonida til birliklarining semantik mazmuni, kontekstual xususiyatlari, milliy-madaniy komponentlari hamda lingvokulturologik ma'nolari ochib boriladi (Mahmudov, 2018, 64; Park, 2022, 119). Shu bois koreys tilini o'qitishda turli janrdagi matnlar — badiiy asarlar, publitsistik maqolalar, dialoglar va rasmiy hujjatlar o'quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki madaniy dunyoqarashini ham kengaytiradi (Lee, 2021, 83).

Shunday qilib, koreys tilini o'qitishda o'qish kompetensiyasini shakllantirish masalasi tilshunoslik, lingvodidaktika va filologiya fanlari kesishgan nuqtada

dolzarb ilmiy muammo sifatida qaralmoqda (Xasanov, 2017, 41; Karimov, 2015, 55). Bu jarayon bo'lajak koreys tili o'qituvchilarini tayyorlashda chuqur filologik yondashuvni talab etadi (Abdullayeva, 2019, 62).

ASOSIY QISM

1. O'qish kompetensiyasi va uning tarkibiy qismlari. Chet til ta'limida o'qish kompetensiyasi talabalarning lingvistik, kognitiv va madaniy bilimlarini integratsiyalashgan holda rivojlantirishga qaratilgan ko'nikmalar majmuasini anglatadi (Abdullayeva, 2019, 56). O'qish jarayonida o'quvchi faqat belgilar tizimini tanib olish bilan cheklanmaydi, balki matnning mazmunini chuqur anglash, konnotativ ma'nolarni ajratish, lingvokulturologik birliklarni idrok etish va ularni o'zining kommunikativ faoliyatida qo'llashga o'rganadi. Shu bois o'qish kompetensiyasi filologik yondashuv nuqtayi nazaridan quyidagi tarkibiy qismlardan tashkil topadi:

1) *leksik bilim* — o'quvchining yangi so'zlarni o'zlashtirishi, ularning semantik imkoniyatlarini tushunishi va kontekstda to'g'ri qo'llay olishidir. Koreys tili ta'limida bu jihat ayniqsa muhim, chunki lug'at tarkibining katta qismini hancha (한자어) kelib chiqishli so'zlar tashkil qiladi (김진우, 2018, 43);

2) *grammatik bilim* — sintaktik tuzilmalarni anglash va ularni idrok etish qobiliyati hisoblanadi. Koreys tilining agglutinatativ xususiyati, so'z tartibining o'ziga xosligi (gap oxirida fe'lining kelishi), qo'shimchalar tizimining murakkabligi o'quvchilar uchun grammatik anglash jarayonida qo'shimcha qiyinchiliklar tug'diradi;

3) *semantik anglash* — matnning asosiy mazmuniy g'oyasini ajratish, muallifning fikrini aniqlash, asosiy va ikkilamchi ma'lumotlar o'rtasidagi munosabatni farqlashdir, bu jarayonda talabalardan tanqidiy va mantiqiy fikrlash ham talab etiladi;

4) *madaniy kontekst* — matnda uchraydigan lingvokulturologik birliklarni, ya'ni milliy-madaniy tushunchalarni, ibora va metaforalarni to'g'ri talqin qilishdir, bu

jihat koreys va o'zbek xalqlarining madaniy tafovutlari sababli alohida ahamiyat kasb etadi (Mahmudov, 2018, 64).

Mazkur tarkibiy qismlar o'qish kompetensiyasini rivojlantirishning asosiy omillari bo'lsa-da, ularni samarali shakllantirish jarayonida o'ziga xos tilshunoslik va madaniyatshunoslikka oid qiyinchiliklar mavjud. Aynan shu jihatlar koreys tilini o'rganayotgan o'zbek talabalar uchun asosiy to'siq sifatida namoyon bo'ladi.

2. Koreys tilini o'rganishda uchraydigan qiyinchiliklar. Koreys tilini o'rganayotgan o'zbek talabalar o'qish jarayonida bir qator lingvistik va madaniy to'siqlarga duch keladilar:

1) *Hanja (한자어) kelib chiqishli so'zlarni tushunishdagi qiyinchiliklar.* Ushbu so'zlar semantik jihatdan ko'p ma'nolilik va ramziy ma'nolarni o'z ichiga olgani sababli, talabalar ularni kontekstdan ajratib anglashda qiyin holatlarga duch keladi (김진우, 2018, 45);

2) *idiomatik iboralar va maqollarning metaforik ma'nolarini anglashdagi muammolar.* Masalan, koreys tilida keng qo'llanadigan 관용어 (frazologizmlar) yoki 속담 (maqollar) bevosita o'zbek tilidagi ekvivalentlariga mos kelmasligi, talabalarda semantik chalkashlik keltirib chiqarishi mumkin (Ibragimova, 2020, 112);

3) *onomatopoeik va tasviriy birliklar (의성어, 의태어)ning kontekstual xususiyatlari.* Ushbu birliklar koreys tilida juda keng qo'llanadi va ularning to'g'ridan-to'g'ri tarjimasi ko'pincha mumkin emas. Shu bois talabalar ushbu birliklarni matn kontekstida anglashga o'rganishi zarur (김진우, 2018, 47);

4) *matn strukturasining o'ziga xosligi.* Koreys tilidagi gaplarning fe'l bilan yakunlanishi, qo'shimchalarning turli ma'no-nyuanslarni ifodalashi, murakkab qo'shma gaplar tuzilishi o'zbek tilidagi sintaktik qurilishdan tubdan farq qiladi. Bu esa o'quvchilardan qo'shimcha grammatik anglashni talab qiladi.

3. Filologik jihatlar: koreys matnlari, lingvokulturologik birliklar, matn tahlili.

2.1. Koreys matnlari. Chet til ta'limida turli janrdagi matnlarning qo'llanilishi o'quvchilarni nafaqat til birliklarini o'zlashtirishga, balki jamiyat, madaniyat va ijtimoiy qadriyatlarni anglashga ham xizmat qiladi. Xususan, koreys tili ta'limida badiiy hikoyalar, publitsistik maqolalar, kundalik muloqotdagi dialoglar hamda rasmiy uslubdagi hujjatlar asosiy o'quv material sifatida muhim ahamiyat kasb etadi (김진우, 2018, 52; Lee, 2017, 134).

- *hikoyalar* – o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi, obrazli tafakkurni rivojlantiradi va konnotativ ma'nolarni anglashga yordam beradi;

- *publitsistik maqolalar* – zamonaviy ijtimoiy voqeliklar, siyosiy va madaniy jarayonlarni tahlil qilish imkoniyatini beradi, terminologik birliklarni o'zlashtirishga xizmat qiladi;

- *dialoglar* – og'zaki nutq madaniyatini o'rgatadi, real kommunikativ vaziyatlarga tayyorlaydi;

- *rasmiy hujjatlar* – talabalarda aniq, lo'nda va uslubiy jihatdan to'g'ri matn bilan ishlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Demak, koreys matnlari turli janrlarda qo'llanilganda, ular nafaqat til o'rgatish vositasi, balki madaniyat va jamiyatni tushunishga xizmat qiluvchi filologik manba sifatida ham namoyon bo'ladi.

2.2. Lingvokulturologik birliklar. Koreys tilini o'rganishda lingvokulturologik birliklar alohida o'rin tutadi. Ular xalqning mentaliteti, qadriyatlari va dunyoqarashini aks ettiradi (이정민, 2019, 87; Kim, 2015, 141):

- *maqollar* (속담) xalq donishmandligi va dunyoqarashini ifodalaydi. Masalan, 가는 말이 고와야 오는 말이 곱다 ("Yaxshi so'z aytsang, yaxshi so'z qaytadi") maqoli koreys jamiyatida odob-axloq va muloqot madaniyatining naqadar muhimligini ko'rsatadi;

- frazeologizmlar (관용어) xalq tafakkurining obrazliligi va metaforik xususiyatlarini aks ettiradi. Masalan, 귀가 얇다 (“qulog‘i yupqa”) – ishonuvchan, ta’sirchan odamni ifodalaydi (Park, 2017, 59);

- madaniy so‘zlar (교류어) milliy qadriyatlar va koreys turmush tarzining o‘ziga xos jihatlarini ochib beradi: 한옥 (an’anaviy uy), 한복 (milliy kiyim), 김치 (koreys taomi).

Shunday qilib, lingvokulturologik birliklarni o‘rganish nafaqat lug‘aviy boylikni kengaytiradi, balki xalqning madaniy xotirasini anglash va boshqa millat vakillari bilan samarali muloqot qilish imkonini ham yaratadi.

2.3. Matn tahlili. Filologik tahlil koreys tilidagi matnlarni chuqur o‘zlashtirish va ularning mazmuniy qatlamlarini ochib berishning samarali vositasidir. Bu jarayon odatda uch bosqichda amalga oshiriladi:

1) semantik tahlil – matnning asosiy g‘oyasini aniqlash, asosiy va ikkilamchi ma’lumotlarni farqlash, muallifning niyatini tushunish;

2) kontekstual tahlil – til birliklarining vaziyatga qarab o‘zgarishini tushuntirish, sinonimlar, omonimlar, polisemantik birliklarning ma’nosini kontekstdan kelib chiqib izohlash (Xolodovich, 2002, 77);

3) lingvokulturologik tahlil – matndagi madaniy komponentlarni aniqlash va ularni talabaning milliy dunyoqarashi bilan taqqoslash. Bu bosqich koreys jamiyatining qadriyatlari, ijtimoiy munosabatlari va milliy tafakkurini idrok etishga imkon beradi (Ivanova, 2010, 93).

Demak, koreys matnlarini o‘qitishda semantik, kontekstual va lingvokulturologik tahlilni uyg‘unlashtirish talabalarda o‘qish kompetensiyasining chuqur shakllanishiga, shuningdek, ularning filologik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

O'qish kompetensiyasi koreys tilini o'rganishda markaziy o'rin tutadi. U faqat texnik o'qish ko'nikmasini emas, balki matnning mazmuniy qatlamlarini tahlil qilish, konnotativ ma'nolarni anglash, lingvokulturologik birliklarni tushunish va kommunikativ vaziyatlarda qo'llash malakasini ham o'z ichiga oladi. Koreys tilini o'rganayotgan o'zbek talabalarida hancha kelib chiqishli so'zlarning ko'p ma'noliligi, idiomatik birliklarning o'zbek tilidagi ekvivalentlariga mos kelmasligi, onomatopoeik vositalarning keng qo'llanishi va gap oxirida fe'lning kelishi kabi grammatik xususiyatlar qo'shimcha qiyinchilik tug'diradi. Bunday muammolarni yengishda filologik tahlil, xususan semantik, kontekstual va lingvokulturologik yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Turli janrdagi matnlar (badiiy, publitsistik, dialogik, rasmiy) bilan ishlash nafaqat lingvistik bilimlarni, balki koreys jamiyatining madaniy qadriyatlari va ijtimoiy tafakkurini anglash imkonini beradi. Bu esa o'z navbatida talabalarda madaniyatlararo kompetensiyani shakllantiradi. Shunday qilib, koreys tili ta'limida o'qish kompetensiyasini rivojlantirish filologiya, lingvodidaktika va lingvokulturologiya fanlari kesishgan nuqtada dolzarb muammo hisoblanadi. U bo'lajak koreys tili o'qituvchilarida matnni chuqur anglash, madaniy kontekstdagi ma'nolarni idrok etish va filologik tafakkurni rivojlantirishda alohida ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Абдуллаева Д. Чет тил ўқитишда компетенциявий ёндашув. – Тошкент: Фан ва технология, 2019.
2. Cho H., Krashen S. Reading in a foreign language: The case of Korean. – Seoul: KLEC Press, 2020.
3. Ибрагимова Д. Корейский язык: лексико-семантические и культурологические аспекты изучения. – Ташкент: Фан, 2020.
4. Иванова Н. В. Лингвокультурологический анализ текста. – Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ, 2010. – С. 93.

5. Каримов А. Матн лингвистикаси асослари. – Тошкент: Ма’навият, 2015.
6. 김진우 [Kim J. W.]. 한국어 교육에서 읽기 능력 향상 방안 [Koreys tilini o‘qitishda o‘qish ko‘nikmasini rivojlantirish yo‘llari]. – 서울: 박영사, 2018.
7. Lee J. Teaching Korean language through authentic texts. – Seoul: Hankook Publishing, 2017.
8. Махмудов Н. Ф. Лингвокультурология ва филологик таҳлил масалалари. – Тошкент: ЎзФА, 2018.
9. Park S. Cultural Literacy and Reading Competence in Korean Language Education // Language and Culture Studies. – 2022.
10. Холодович А. А. Текст и его анализ. – Москва: Наука, 2002. – С. 77.
11. 이정민 [Yi J. M.]. 한국어 문화 교육과 언어 교육의 융합 [Koreys madaniyati ta’limi va til ta’limining integratsiyasi]. – 서울: 한글학회, 2019. – С. 87

REFERENCES

1. Abdullayeva, D. (2019). *Chet til o‘qitishda kompetensiyaviy yondashuv*. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Cho, H., & Krashen, S. (2020). *Reading in a foreign language: The case of Korean*. Seoul: KLEC Press.
3. Ibragimova, D. (2020). *Кореиский язык: лексико-семантические и культурологические аспекты изучения*. Ташкент: Fan.
4. Ivanova, N. V. (2010). *Лингвокультурологический анализ текста*. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ. (p. 93)
5. Karimov, A. (2015). *Matn lingvistikasi asoslari*. Toshkent: Ma’naviyat.
6. Kim, J. W. [김진우]. (2018). *한국어 교육에서 읽기 능력 향상 방안* [Koreys tilini o‘qitishda o‘qish ko‘nikmasini rivojlantirish yo‘llari]. 서울: 박영사.
7. Lee, J. (2017). *Teaching Korean language through authentic texts*. Seoul: Hankook Publishing.

8. Mahmudov N.F. *Lingvokulturologiya va filologik tahlil masalalari*. – Toshkent: O‘zFA, 2018.
9. Park, S. *Cultural Literacy and Reading Competence in Korean Language Education*. – *Language and Culture Studies*, 2022.
10. Xolodovich, A. A. (2002). *Текст и его анализ*. Москва: Наука. (p. 77)
11. Yi, J. M. [이정민]. (2019). *한국어 문화 교육과 언어 교육의 융합* [Koreys madaniyati ta’limi va til ta’limining integratsiyasi]. 서울: 한글학회. (p. 87)